

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši poročila in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakove velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se omenilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Iz državnega zbora.

Adresna debata se je 4. novembra v državnem zboru začela. Prvi je govoril gorenjski poslanec grof **Hohenwart**. Iz njegovega govora prineso dunajski listi sledeče:

„Prvotni načrt adrese poslanca Koppa, kakor tudi adresa, ki nam jo odbor predlaga, močno naglašata pomanjkanje odkritosti od strani vlade, ker nij svoje akcije parlamentarno uvedla. Tega očitanja jaz nečem za s. be, zato hočem odkrito in brezobzirno govoriti, in prosim zbornico za zamero, če bode potreba marsikaj povedati, kar večini ne bode prijetno slišati. Zagotovljeni smete biti, da, ako narejene napake razkrivam, vodi me le hvalno prizadevanje pomoči, da bi se odpravile.

„Ako pregledujem situvacijo, v kateri se nahajamo, sili se mi pred vsem jako žalostna prikažen v vid. V vseh izobraženih državah tega sveta se vidi, da, kadar država dela na zunaj, molče viharji znotraj. Tam nij liberalcev, nij konservativcev, nij centralistov, nij federalistov, in kakor se uže posamezne stranke zovejo; tam so le sinovi jedne domovine, in njena velikost, njena oblast in veljava na zunaj, je jedina misel, ki vse navdušuje. Jedenkrat začeta akcija se mora izvršiti na slavo domovine (bravo!). Ali zdaj pogledajte naše domače razmere. Tudi pri nas je velika akcija na zunaj začeta; ali s pravico ali ne, o tem bom kasneje govoril. Ali akcija nij le začeta, temuč od naše zmagovite hrabre vojske do polovice dovršena. Na nas prihaja zdaj nalog to dokončati, kar je vojska začela (bravo na desnej). A namesto z združenimi močmi veliko misel uresničiti, namesto popustivši vse razločke strank, vstopiti za zastavljeno čast monarhije, vidimo avstrijsko zbornico poslancev tej nalogi nasproti razkoljeno, raztrgano, mi

vidimo največjo stranko večine popolnem razdejano. Vidi se, da k „novej naprednej stranki“ pride še — nomen est omen — „nova svobodna napredna stranka“. Tako vidimo mi, ki smo vsi složni v zbornico vstopili in upali, da bode resnoba položaja zbornico zjedini in zložila, denes, da moramo armadi s pesnikom klicati: v tvojem taboru je Avstrija. (Pritrjevanje na desnej.) Da pa je vse z vrhom polno, tudi ne vidimo na prostorih vlade nikogar, ki bi bil ustavno opravičen in poklican to veliko akcijo zastopati.

„Pod tacimi pogoji je tedaj jako težavno v debato posezati. A je še drugih težav, namreč, da se k razporu strank v notranjem pridružuje še nezaupanje zbornice do svojih pooblaščenecv. Z nezaupanjem se gleda na delegacije, katerih delokrog bi radi pristigli, tako, da se tej instituciji še to malo veljave vzame, kar je ima.

„Tako moramo, hvala stranki, katera se je postavila za varuha ustave, in predno smo še eno besedo iz ust vlade slišali, to najvažnejšo debato začeti s prenačljeno brzostjo, ki baš pri najvažnejših vprašanjih v tej zbornici nij nova.

„Jaz mislim, da je ravno tako naravno in stvari primerno, v vprašanji, kakor je orientalno, ki zanima uže več generacij pozornost avstrijskih državnikov, če se malo ozremo v preteklost in navežemo na stare, izkušene in dobre tendence, katere je imela avstrijska politika v orientu. Saj nema vedno vzdrževanje jedne določene državne ideje nikjer toliko vi soke cene, kakor v vnanjej politiki.

„Kateri pa so glavni cilji, ki jih je imela dozdaj naša vnanja politika? Na to se navadno dobiva jako površen odgovor. Reče se: ohranjenje Turčije. Da, notri do zadnjih dnij se je reklo: da je ohranjenje Turčije ta cilj.

Jaz mislim, da je to čisto krivo mišljenje. Pač je naša diplomacija od početka tega stoletja v tem smislu delala, ali ohranjenje Turčije nij bil nikoli in nij mogel biti cilj naše politike, ono je bilo le sredstvo, s katerim smo svoj namen doseči hoteli in ta cilj je bil v tem, da si ohranimo južno vzhodnje dežele v mirnem posestvu, in da prekomerno in nevarno razširjenje svojega severovzhodnjega soseda zabranimo. Ta cilj mora še denes tist biti, če prav so morda sredstva druga postala.

„Mi smo Turčijo podpirali, dokler je bilo to diplomatsko mogoče. Petdeset let, od miru adrijanopolskega sem živi Turčija samo vsled skupnega soglasja velevladij, živeti jej pustiti. To življenje je moralo nehati v onem trenutku, ko je nehala ono soglasje velevladij. Do te katastrofe smo prišli. Berlinski mir je Turčijo izbrisal iz vrste evropskih držav. To kar je od nje, nij še razdeljeno, kar velevladij nijso še složne mej soboj o načinu, kako naj se razdeli. Sultan denes nij družega, nego konkurzni upravitelj tega premoženja. Naj se o berlinskem kongresu misli, kakor se hoče, naj se rezultat teh posvetovanj hvali ali graja, jedno je gotovo: da diplomacija nij bila v stanji katastrofe odvrniti ali odložiti, in evropsko Turčijo dalje vzdržati. Ta gotovost je bila uže leta 1870 dobljena. Nobedna udeležena oblast nij poskusila Turčijo ohraniti. Kjer se je poskušalo, zgodilo se je le, da se je neka šega narodnega prava vršila in da se je čas dobival za sebe priprave delati za katastrofo. Velika izpremema močij v Evropi leta 1870 je pripravila za Turčijo jako zlo položeno. Rusija je videla, da je moment prišel, orientarno vprašanje s silo rešiti. Močni sovražnik, Francoska, je bil podrt,

Listek.

Dr. Štefan Kočevar.

Iz slovenskega Štajerja. [Izv. dop.]

Dne 19. novembra boste v Ljubljani praznovali 70letnico g. dr. Bleiweisa. Tudi od nas pridejo zastopniki na svečanost, kakor čujem. Ta sedemdesetletnica kranjskega narodnega prvaka pa mi daje povod, da v „Slovenskem Narodu“ omenim velezaslužnega moža, prvaka in očeta slovenskih štajerskih rodoljubov, g. dr. Štefana Kočevarja v Celji, ki tudi letos svojo sedemdesetletnico ima.

On se je rodil v Središči 15. avgusta leta 1808. Sin je premožne občanske rodbine, v trgu in okolici visoko spoštovane. Ljudsko šolo je obiskoval doma v Središči, a gimnazijske studije je dovršil v Mariboru.

Jeseni l. 1826 je šel na vseučilišče v Gradec, kjer se je seznanil z L. Gajem, svojim sošolcem in poznejšim slavnim oživljateljem hrvatske literature.

Na graškem vseučilišču bilo je tačas več slovenskih mladeničev, ki so drug drugega vspodbujali za kultiviranje materinega svojega jezika, kakor n. pr. dr. Josip Muršec, zdaj v pokoju v Gradci, slavnoznani pisatelj jedne slovenske slovnice, liturgike in družih v raznih časopisih prijavljenih sestavkov v slovenskej ali nemškej besedi; nadalje dr. Anton Murko, znan kot pisatelj slovenske slovnice in slovenskega besednjaka.

Gaj dijakoval je dve leti v Gradci, potem je pa šel na lipsko vseučilišče, Kočevar pa na Dunaj, da bi tam zdravništvo dovršil.

Leta 1834 promoviran je bil Kočevar za doktorja medicine in kirurgije, nastanil se je kot praktični zdravnik najprej v Celji, a se

je preselil l. 1836 kot c. kr. okrajni fizikus v Podčetrtek. Tukaj je vspešno deloval kot zdravnik in blagosrčni mož, ter se je trudil v vseh krogih družbe narodno idejo oživiti. Kočevar je bil v Podčetrtku duša vsemu društvenemu gibanju, ter je tam osnoval društvo, katero so pohojevali radi in v množnem številu iz sosednje Hrvatske. Vsaj so se pa dobivali tu tudi slovanski časopisi in knjige, in Kočevar pridobil je mnogo duhovnikov, grajskih uradnikov in veljavnih posestnikov iz Štajerske in Hrvatske za narodno stvar. Nakupaval je slovensko pisane knjige, katere je potem dajal učencem in prostemu ljudstvu, ter je razširjal na tak način moralčno omiko v svojem narodu, mej katerim je živel.

Dr. Kočevar je bil tačas popolnem „ilirskega“ mišljenja, pisal je ilirske spise v Gajevem časopisu, ter nabiral gradivo za jugoslavjanski besednjak s svojim prijateljem,

slabi prijatelj je postal velikanska Nemčija. Nihče nij mogel dvomiti, da bode Rusija to konstelacijo porabila, tem bolj, ker je Rusija pariški dogovor, kolikor se je črnega morja tikal, raztrgala in Evropi pred noge vrgla, in s tem izrekla, da je svoje moči zbrala in da je pripravljena, orijentalno vprašanje s polno težo svoje moči rešiti. O! tega trenutka naprej se nij mogel previden državnik nič več z ohranjenjem Turčije baviti, drugače, če bi bil hotel vojno z Rusijo vojevati. Vsak avstrijski državnik je pa moral vedeti, kaj pomeni vojska z Rusijo. To bi bilo pomenilo, evropsko občno vojsko razplamtiti.

„V občni evropski vojski pa bi bili imeli mi vsakako z več, nego samo jednim sovražnikom in na več bojiščih bojevati se. V tem boji za „status quo“ turški bili bi mi svoj lastni „status quo“ na vago dejali, če se uže ne spominja bode in nesreče, katere bi bila prinesla taka vojska čez našo domovino, ki v sredini leži, če se uže ne spominja financijalnih žrtev, ki bi jih bila ta vojska nam naložila. Le z zadovoljstvom konstatiram, da ta ideja nij bila v tej zbornici sprejeta. A nastopila je nova ideja, ideja popolne pasivnosti, dokler se ne bi naše meje od te vojne doteknile. Povsod, kjer se misli državniško, bilo je prepričanje gotovo, da se mora Avstrija pri novih stvarjenjih v jugozapadu v lastnem interesu aktivno udeležiti.

„Vsaka druga nova stvaritev v južnih deželah bi nas bila morda za zmirom od orijenta odrezala in nas prav nevarno od adrijskega morja odstranila. Klic „Italia irridente“ je jasen kazaj s prstom za to, kaj pomeni posest Bosne in Hercegovine za naše pomorske obale. Zasedenje teh dežel po avstrijski armadi je torej politično popolnem opravičeno. Celo oni pasivitetni politikarji naj bi pač videli, da je naša dalmatinska in hrvatska meja uže tačas, ko je turška oblast lomila se, v nevarnosti bila. Staro pravilo taktike je, da je večidel najboljša defenziva ta, če se prestopi k ofenzivi. Posedenje teh dežel je bila taka ofenziva, ki smo jo za svojo brambo morali narediti. Vsi dokazi, ki se iz male omike ljudij onih dežel izvajajo, nemajo pomena. Mi ne moremo izbirati, kaj bomo zasedli, mi ne moremo kake Belgije zasesti. Natura in geografična lega nam je ukazovala. Meni se zdi, da bi našej, še malo slabej in colnega varstva potrebnej industriji s pridobjenjem bogate dežele slabo ustregli, ali da je v njenem interesu, če svoje delovanje raztegne

na novo deželo, katera se more pod pametno upravo narediti za jako industrijalnih izdelkov potrebno in konsuma zmožno.

„Glavni ugovor, ki se od nasprotne strani zoper okupacijo izreka, izvaja se s stališča slabih financ. Politika grofa Andrassyja nas financijalno uničuje. Vi veste, gospoda, da stranka, katere ud sem jaz, je vedno za najostrejšo štedljivost (varčnost) govorila, in ko bi bila ta stranka zmagovala, ne bi bila precejšnja svota milijonov izdana. Ali tukaj, kjer štedljivost stavlja najvažnejše državne interese v nevarnost, bila bi na napačnem mestu. Jaz mislim, da baš ona stranka, ki je tako dolgo milijone dovoljevala, da je nekatera falirana železniška podjetja, da, celo posamezne fabriške in trgovske firme podpirala, je najmenj poklicana, tam varčnost pridigovati, kjer velja staro svetovno hišo Avstrijo kot evropsko velevladstvo ohraniti. (Prav dobro, na desnej.) Malo let še le je preteklo, da je večina te zbornice za potrebne firme znamenit znesek 80 milijonov votirala. In denes, ko se blizu enaka svota potrebuje za vzdrževanje moči monarhije, denes hočete odgovorjati: „mi nemamo denarja?“

„Občudujem pogum onih, kateri si upajo terjati od vladarja, naj svoj podpis na kongresne akte oporeče, ki se drznejo naše armadi pri njenej vrnitvi, po tem, ko je hrabra največje ovire premogla, ko smo žrtvovali krv in blago domovine, reči: vi se niste borili za domovino, nego za turškega gospodarja, (Oporekanje na levej), kateri vas je v infamnej okrožnici na velevladstvi imenoval neusmiljeno divjo druhal (horde). Občudujem pogum teh gospodov, kakor sem uže dejal, a ne zavidam jih zanj. (Klici: prav dobro!)

„Ako je naše finančno stanje res tako slabo, potem tega nij zakrivilo zasedenje Bosne, nego slabo gospodarstvo zadnjih let. (Odobranje na desnej.)

„Kaj pa je doslej storil budgetni odsek? Tam sedé isti gospodje na istih prostorih, kateri so uže skoraj privatna lastnina postali ustavoverne stranke. Ali se oni gospodje nikdar nijso domislili, da bode nastopil čas, ko bode Avstrija primorana razviti svojo moč, in da se mora za ta čas skrbeti. Jaz pozivljam ta odsek, naj odvrne od sebe hudo očitjanje, katero zadeva ravno njega: da se namreč s sredstvi nij štedilo. Naše finance so istinito v slabem stanju, a tako slabe nijso, kakor se jih naslikati trudite.

„Ne more se dvomiti, da bi se bil dal naš budget tako zmanjšati, da bi se dobile svote za okupacijo vsaj do malega. A naše položanje nas opominja, da se moramo združiti. Podajmo si roke, zidajmo most onim, ki še nijso v državnem zboru. Lehko ste potem preverjeni, da vas bode patriotizem cellega prebivalstva krepko podpiral, ter bode zadovoljno teške začasne žrtve prevzel, ki ne bodo za zmirom. Ako boste krenili na ta pot, koristili boste Avstriji več, nego na vsakem družem potu.

„Po vsem kar sem povedal, moram zasedenje Bosne odobriti, a mislim, da mi je treba takoj dostaviti, da ne morem odobrenja izreči načinu, po katerem se je akcija uvedla. Po mojem mnenju bila je to osodepolna napaka, da se ono nij uže prej storilo, kar se je pozneje zgodilo. (Odobranje na desnej.) Imeli smo trenutek, v katerem bi bila naša beseda, podprta s par divizijami armade, naše politiki naredila polno veljavo. Se ve, da se je pozneje to tudi dogledlo, a zahvaliti se moramo za to vojski, pa ne politiki. (Živahno odobranje na desnej.)

„Žaljenje principa suverenite je nevaren slučaj v našo vlastno škodo. Uže za desetletij je na Turškem tako stanje, katero bi nam moralo dati uže šestokrat povoda za vmešavanje. Mi smo imeli pravico red narediti v onih deželah sé silo svojega orožja ter z jamčiti, da se tako stanje več ne povrne, katero jamstvo bi pak našli le v stalnej okupaciji. (Prav res.) Ako smo pa ta čas zamudili, potem bi pa našemu pravu morali dobiti veljavo na berlinskem kongresu. Posebnih nasprotovanj bi tam ne bili našli, ker se je naše pravo in naš interes strinjal z občno evropskim interesom. Na mesto tega prevzeli smo pa evropski mandat, o katerem niti ne vemo, kdaj bode dovršen in kdaj se preneha. S tem, da smo prevzeli mandat, napravili smo tako zmedeno stanje stvari, da je skoraj pravno vprašanje, kdo je v zasedenih deželah suveren, ali nj. veličanstvo nag cesar, ali pa sultan.

„Vprašam vas, iz katerega uzroka smo čakali? Kaj je vlado napotilo, da je zavrgla naše pravo in naredila to nejasno situacijo? Izvanjsko časopistvo odgovorilo je prav dobro na to vprašanje, ko je dejalo, da je naša vnanja politika doslednost, konsekvence naše notranje politike. (Odobranje na desnej.) Mej tem ko je vendar jasno, da združuje Avstrija nemško, slavjansko, magjarsko in ro-

vnetim narodnjakom, župnikom Antonom Wolfom. Hiša njegova je bilo shodišče tedanjih slovenskih pisateljev, in v njej so preživeli Stanko Vraz, Miklošič, Trstenjak marsikatero prijetno uro. Posebno mnogo dobrega je storil Kočevar Stanko Vrazu, kar ta tudi hvaležno pripoznava v svojih pismih.

Leta 1848 navduševal se je Kočevar z vso močjo plemenite domoljubne duše za prerojenje in zjedinenje južnih Slovanov, šel istega leta s deputacijo Slovencev v hrvatski sabor, ter je pozdravil Hrvate kot brate Slovencev; govoril je za politično zjedinenje Slovencev s Hrvati; v saboru hrvatskem so hrvatski zastopniki in tedanji ban Jelačić Kočevarja simpatično sprejeli.

A tudi prosti narod poduževal je dr. Kočevar, ter mu dogodjaše tedanje novejšje dobe pojasnjeval; v to svrho sklicaval je ob nede-

ljah narod vkupe v Poličanah; te skupščine so jako na to vplivale, da so se jeli Slovenci okolo Celja zavedati svoje narodnosti.

Leta 1852 prestavljen je bil Kočevar kot okrajni fizikus v Celje, kjer je še zdaj kot c. kr. okrajni zdravnik. Na zdravniškem polju deluje Kočevar požrtvovalno uže 46 let.

Pozneje, ko se je Bachov absolutizem zopet povrnil, se je sicer politično narodno gibanje malo ponehalo, a dr. Kočevar je deloval še zmirom mej tem časom v Celji; on in opat Vodušek bila sta središče narodnega gibanja v savinjski dolini. Vsi narodnjaci izmej inteligencije in naroda shajali so se radi pri njem, posvetovali so se o sredstvih za oživenje narodne zavesti, ter so se krepili z njegovim zvestim in nepremakljivim narodnim preverjenjem.

Ko se je leta 1866. v monarhiji ustavno življenje zopet oživel, vidimo Kočevarja zopet

v prvi vrsti narodnega gibanja. Osnovalec je tudi s pomočjo jednako mislečih mož v Celji narodno čitalnico, katerej je bil 15 let predsednik. Ta narodni zavod cvel je lepo pod njega previdnim vodstvom; s pevci in govorniki napravljala je čitalnica izlete v bližnje kraje in tako razširjevala narodno zavest, in vzbujala navdušenje za narodno stvar. Pod dr. Kočevarjevim vodstvom bila je čitalnica v istini središče, kamor je vse rado zahajalo, a bila je pa tudi zavod, kjer se je gojila umetnost, in marsikatera ognjevita in navdušena beseda se je izpregovorila v njenih prostorih. Kot podpredsednik narodne čitalnice podpiral je dr. Kočevarja naš slavi pisatelj Trstenjak, kateri tudi letos, prihodnje nedeljo, praznuje 40 letnico slovenskega pisateljstva, in marsikdo spominja se še navdušenih govorov, katere je Trstenjak pri raznih narodnih slavnostih govoril. Pri volit-

mansko pleme, da je njen tudi Evropi blagotvorni poklic ravno ta, da bi združila razne narode v jedno skupno celoto, se je pa v zadnjih letih neumno poskušala politiko delati ravno po nasprotnih principih. Kar nij bilo nemško ali magjarsko, smatralo se je za sovražnika države (dobro! na desnej); iz tega sledilo je prav pravilno, da se je pomnoženje slovanskega življa odbijalo, zato se je uže naprej smatrala ona akcija kot napad na vladajočo stranko, zato se je tudi trdilo, da bogata ustavna Avstrija absolutno ne zna, ka da bi pričela z novo pridobljenimi deželami. (Smeh). Takega zahtevanja pa nij mogla odobriti niti strankarska vlada ne. A svoje stranke nij mogla pregovoriti, da bi za njo hodila. Saj je ona uže davno vodstvo izgubila. V takem slučaju pravega ustavnega sredstva, razpuščenja državnega zbora, nij mogla rabiti iz razlogov, katerih nam nij treba natanko pojasnjevati. Vendar je morala akcijo pričeiti, ako nij hotela, da bi jo dala jedenkrat zgolovina na obtožno klop. Iskati je morala sredstev, katera bi jej dopuščala v akcijo stopiti, ne da bi direktno delala zoper svojo lastno stranko. Siliti se je morala pustiti s „force majeure“ v akcijo. S tem je pa nastalo ono osodno odlašanje, zato stopiti je moral evropski mandat na mesto našega mandata. (Prav dobro! na desnej). Jasno je, kdo je v tem slučaju največ zakrivil: notranja politika. Ona je, katera bi se morala v prvi vrsti obtožiti, in ministerstvu za vnanje stvari moram le očitati, da je tej, njegovo delavnost toliko ovirajočej politiki zmirom najradovoljnejše bil pokoren in podporen. (Odobranje na desnej).

„Zdaj se ve da stopa kvišku bivša vlada na stranka in toži, da vlada nij odkritosrečno delala. Dovolite mi, da postavim tej tožbi jeden dogodek nasproti. Morda se morejo še nekateri gospodje spominjati, da sem moral jedenkrat vladi očitati nepravilnost njenih sredstev. Odgovorilo se mi je tačas z ministerske klopi, da v politiki odločuje le uspeh. Vi, gospoda moji večine, vi nemate pravice, denes to zametavati, kar ste takrat odobraval. (Dobro! na desnej).

„Ako vam vlada, opiraje se na dobljeni 60 milijonni kredit denes na vaše pritožbe odgovarja: v politiki odločuje le uspeh, potem morate priznati: mea maxima culpa! (Veselost)

„Mi se ne pritožujemo. Mi priznavamo, da so vspehi zadovoljili naše nadeje. Dovolili smo mi 60 milijonni kredit prav za to svrho,

vah v deželni in državni zbor bil je dr. Kočevar vedno voljen, in nikdar se mu nij od katere strani oporekavalo, toliko spoštovanje pridobil si je on s svojim značajem.

A nij sam pospeševal narodnih društev, nego pridobil je tudi družih, ki so je podpirali, in veliko je materijalno žrtvoval za narodne potrebščine.

Velik kot človek in zdravnik, požrtvovalen v državnej službi, pripoznala je tudi država njegove velike usluge s tem, da mu je podelila naslov cesarskega svetovalca.

Čeravno je dr. Kočevar uže 70 let star, ipak je še telesno in duševno krepak. Bog naj ga nam še dolgo let ohrani kot zvestega svetovalca vseh domoljubov, kot buditelja narodne zavesti in kot pomočnika trpečega človeštva. Mi mlajši pa tudi njemu izrecimo pred vsem narodom hvaležnost svojo in narodovo!

za katero se je bil porabil; zato denes tudi nemamo uzroka pritoževati se. A minister vnanjih stvari nam je s to akcijo izpolnil še veliko važnejšo obljubo.

„Na ono interpelacijo, iz katere je razvila se orientna debata v tej hiši, odgovoril nam je minister vnanega, da denašnja politika ne potrebuje opravičenja v jednostransko narodnem smislu. To besedo je minister za vnanje stvari tudi izpolnil. Akcija nij niti nemška, niti slovanska, niti magjarska; ona je vendar jedenkrat avstrijska. (Odobranje na desnej).

„Minister je razvil črno-rumeno zastavo, in to je v naših očeh velika zasluga, katero moramo tem bolj ceniti, ker uže dolga leta nijsmo videli te zastave.

„Gospoda moja! malo besedij moram še izpregovoriti o predloženem adresnem načrtu samem. Adresa nij nič družega, nego vrsta negacij. Zaman iščem besede v njej, katera bi izražala mnenje hiše v orientnej politiki. Adresa na nj. veličanstvo v tem momentu je važna akcija, in ako se koncem reče: „Nas je strah!“ (veselost) to gotovo ne pospešuje po mojem mnenju, časti zbornice. Adresa na nj. veličanstvo mora izjaviti, da je zbornica pripravljena ono obljubo izpolniti, katera se je dala v imenu Avstrije, ako bi stalo to tudi velikih žrtva. Pristavite pa tudi, kar je moje notranje prepričanje, da ne morejo stvari na tak način dalje se vršiti, da le zadovoljni narodi radi žrtvujejo, in potem sem jaz prvi, ki se bode temu pridružil.

„Zato je prvi in najnujnejši nalog vlade, da naredi mir v notranjem. Ako ste pripravljeni na to ozirajoče se predloge sprejeti ter iti za inicijativo vlade, potem ne dvomim, da bode vsaki predsodek na jedno in drugo stran izginol. Ako se hočete do tacega čina ohrabriti, potem vam ne bode nikdo zanikal, da stojite na vrhuncu situacije, potem boste tudi na konci svojega delovanja novo boljše dobo posvetili, in si s tem postavili spomenik v srcih hvaležnega prebivalstva, kakor tudi v analih zgodovine aere perenius! (Živahno odobranje in ploskanje z rokami na desnej).

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 6. novembra.

V *državnem zboru* se je začela adresna debata. V ponedeljek so govorili Hohenwart, Poljak Wolski, ustavoverec Pacher, konservativec knez Lichtenstein, ustavoverec Demelj in Poljak Groholski. Včeraj se je debata nadaljevala. V denašnjem listu prinašamo spredež Hohenwartov govor, druge hočemo v izpiskih še priobčiti v prihodnjih številkah.

Kakor oficijozna „Pol. Corr.“ poroča, nameravajo generala *Filipovića* na „njegovo prošnjo“ iz Bosne v Prago nazaj prestaviti. Konservativni listi mislijo, da je to koncesija Magjarom in Nemcem

Delegacije začno jutri svoje zasedanje in sicer zdaj v Pešti. Grof Andrassy je uže tam. Pišejo, da bode pojasnjeval položenje in svojo politiko v celem zboru delegacij, a ne več v pododsekih, kakor prej.

Predsednik *hrvatskega* sabora bode jutri 7. novembra od cesarja sprejet, da mu izroči addresso hrvatskega sabora. Torej so oni Magjari na sramoti ostali, ki so prorokovali in celo terjali, naj kralj in cesar ne sprejme hrvatske adrese, ker slovanske težnje razodeva.

Vnanje države.

V *Carigradu* se boje zopet jedenkrat revolucije, ker vsled vednega padanja vredno-

sti papirnatega denarja draginja neznosna postaje. Tudi vojska je nezadovoljna.

Iz *Filipoplja* se francoskej „Agence Havas“ javlja, da je evropska komisija imenovala inspektorja otomanske banke, Schmidta, za generalnega direktorja financ v vshodnej Rumeliji. Ruse je komisija povabila, naj Schmidtu izroče kaso in finančne arhive rumelijske, in da se naj ta stvar nujno vrši. Rusija je nujnost odbila.

Dopisi.

Iz Brazzane v Furlaniji 2. nov.

[Izv. dopis] (Na obrazu spominov.) Doučkal sem torej tudi v dalnjem furlanskej deželi posebnega dneva, večera vseh svetnikov. Posebnih čutov mi je privel ta dan v osrčje daleč ločenemu od svoje ljube slovenske mi domovine. Dan je bil tudi tukaj krasen, solnčen, malo mrzel vsled pobeljenih bližnjih hribov. A kljubu lepemu vremenu ležala je na celem širnej pomorskej ravnini neka tesna tihota, neka mučilna tišina, in tužno vlegala se je kot jesenska megla leno in teško na srce, ne pustivši je brez nemiru.

Gnan od notranje sile, šel sem v tukaj še precej gorkem popoldanskem solncu na bližnjo goro sv. Jurija — tudi na pokopališče. Rajske razgled po lepem tem polji, ki se razteza od mejnih gorá korotanskih in tirolskih do širnega morja jadranskega, očaral me je posebno ta dan nenavadno; kakor pribit zrl sem v ta krasni vrt. Bodi si iz neke fantazije, katera rada pride ta dan v možjane in srce zemljana, bodi si iz natornega nagiba do resnice — to čarobno ravan, katero kinčajo mikavni darovi tukajšnje narave: njive v mnozih barvah poljskih pridelkov, okvirjene z plodno vinsko trto, mej katero se vrsté senčna murbova drevesa i. t. d. vso to ravan, ki je bolj podobna vrtu, labirintu boginje Cérere, prepreženemu s srebrnimi vodami in belimi cestami: krili so mi ta dan sami, tamni grobovi; oči so mi videle same grobove in prijazne bele vasice, trgi in mesta raztresena po teh livadah, bila so mi, sicer, kot čede belih ovčic — denes sami nemi nagrobni kameni, stolpi cerkva, mrtvaški obeliski, kateri so zdaj uže žarili v žarkih zahajajočega solnca, poslovljaje se izročalo je svetilnico držati nad — grobovi! nočnemu stražniku mesecu, ki je zdajci priveslal črez neba jasno plan.

Naj bi oprostil čestiti bralec to razvnetje domišljije, a povedati mu moram, da je krasna Furlanija v resnici meni, sinu majke Slave, velikansko — pokopališče.

Uže pri prihodu na goro tu, kjer je tukajšnje pokopališče (kjer je pa žalibog lepa navada obiskati grobove, in prižigati na njih lučike pozabljená, a pri nas tako lepo živi) vlečejo se mi, kakor mrzla rosa na srce te-le vrstice:

„In ko si oddahnem vrh goré,
Se v zdihu mi zbudi srcé
In v srcu se zbudi spomin:
Da sem majke Slave sin . . .“

Kjer je nekda, pred toliko in toliko leti, rodila slovenska hči slovenske sinove, kjer je slovenskemu očetu zatisnil oči slovenski sin, in kjer so oča in mati učili slovensko molitev otroke svoje; tu, v tej krasnej deželi, katera je bila v onem srečnem času še dom majke Slave — tu je zaléga zdaj furlanska, zaléga ljudstva, ki je prazno, brez pomena in koristi v zgodovini, isto i tako sovražno sedu Slovencu, katerega mora srcé boleti pri pogledu na tacega soseda, in ko se njegovej nepomenljivosti več vrednosti in hvale

pripisuje, kakor tisočkrat več zaslužnejemu Slovencu. —

Na tem velicem pokopališču spominov, videl je moj duh na večer vseh svetnikov v svitu lune vstajati blede duhove v belih dolgo nazaj segajočih odejah z lučkami v rokah blodeče sem ter tja, in iskati z svetilnicami — koga? — ne malovrednega furlana površaka! — Iskal je spominov njegovega plodu — a žal, nij jih našel. Daleč tam onkraj Soče preti tudi ondi vganiti njegov rod, razjedaje se skoro samega sebe. —

A duh se mi še mej potem nij hotel ločiti iz gore; čestokrat vstajala je v njem iz podnožja gore milo-krasna boginja, ter mu rekala: ako poklekneš pred mene in me moliš, tvoje bode vse — — — O Slavija, o Slavija, rad! — da bi bilo mogoče, in s temi besedami bil sem v postelji potujoč v deželo družih sanj prvokrat v Furlaniji na vseh svetnikov dan.

Mej tem, ko govorim tu o grobovih in mrličih me naenkrat zanese duh daleč proč, kjer se, ali kjer bi se smelo vršiti vstajenje mrtvih. Najnovejši dogodki in novice o izvršnem napredku naše slovanske vojske v Bosni, napolnili so nas še precej z upanjem, da v plodovitej, a po krutem barvarstvu opustošenej Bosni vstane v novo krasoto prerrojena Slavija, da bi se dičila v dolgo dobro prihodnost. Želeti bi bilo, da dočakamo tega Slovonom poveljevalnega trenutja.

Mnogo pogumnih Slovencev potuje uže v „novo Ameriko“ upajoč, da se jim ondi prikaže fortuna s polnim koškom, in da z njimi darovi zameče marsikateremu neprijetne opomine, katerih je moral vzeti soboj, a — vsiljuje se mi h krātu vprašanje: smemo li upati, da bode naša Bosna — naša? da bode, in ostala slovanska?

Poleg mnogih slovanskih, potujejo tudi v procesiji ljudje družih narodov k studencu zajemat si blagostanja.

Da, skoro da v procesijah romajo tudi od tu Furlani v Bosno, razne vrste: težaki, rokodelci in tudi kupci uže i. t. d. Nedvomno ne bode manjkalo tudi Nemcev, in morda tudi nemčurjev (?).

Želimo le, da bi se ohranila sloga mej kolonisti te slovanske Amerike, katera je dino je podlaga blagostanji i zadovoljnosti, ter da bi na tehtilu tega, toliko pomenljivega vprašanja slovanska kri ne zletela zopet proti nebu. Bog daj dobro!

Domače stvari.

— (Meščani glavnega mesta ljubljanskega) so nameravali včeraj zjutraj došle rezerviste in odpustnike 17. pešpolka vsled srečne vrnitve z bojišča v Bosni in Hercegovini dostojno pogostiti, in mestno občinsko zastopništvo, ki je namene županove radostno odobrilo, je to pogostenje v predvečer najšnje seji, mestnemu magistratu s tem naročilo, da le, ako bi čas ne pripustil došle rezerviste in odpustnike pogostiti, naj se vsa kemu po c. kr. rezervnemu vodstvu en goldinar v srebru na roko da. Ker se ima izoroževanje moštva orožja, obleke, do odhoda na dom nepretrgano vršiti, in ker je tedaj na vsak način vojakom časa primanjkovalo, da bi se bili na primerem kraji v pogostovanje sešli, izročil je mestni župan na čelu deputacije meščanstva izpolnjevanje sklep mestnega zbora, slavnemu c. kr. rezervnemu poveljstvu, in v

ta namen nabranega denarja 720 goldinarjev v srebru v razdeljenje, in je poveljništvo naprosil, pri razdelitvi rezervistom in odpustnikom, — kateri so si po neutrudljivem prenašanju vseh težav, kakor tudi po občudovanja vrednej hrabrosti in po izgledno doseženih zmagah v Bosni in Hercegovini zahvalo domovine zaslužili, — srčno obžalovanje ljubljanskega prebivalstva izreči, da mu zaradi mnogih, zunaj njegovih močij ležečih ovir nij bilo mogoče svojih slavnih vojakov v vzajemnem društvenem krogu pogostiti. Gospod rezervni poveljnik je omenjeni dar prijazno sprejel, in je, zahvalivši se, predstavil deputaciji šarže, katerim sta mestni župan in jeden ud deputacije to, kar je bilo g. poveljniku povedano, v domačem slovanskem jeziku in z gorkim pozdravom ponovila in, podavši jim roke, tudi od teh šaržev hvalo za prijazni dar sprejela.

— (Gledé povpraševanj o banketu) o priliki Bleiweisove slavnosti ponavlja naznanjamo naproseni po dotičnem odboru, da se za banket ne razpošiljajo nikakoršna vabila, nego je udeležba vsakemu omikanemu rodoljubu prosta, komur je za to, da se slavnost kolikor moč slovesno in obilo številno obhaja. Čas in kraj za oglaševanje pak sta bila uže mnogokrat objavljena. — V predčerašnji list vrinila se nam je tiskovna pomota gledé dneva baklade, ki bode 18. novembra zvečer, a ne 28., kakor je bilo po pomoti tiskano.

— (Čitalnica v spodnji Šiški) vabi k izrednemu občnemu zboru, kateri bode v nedeljo dne 10. novembra v društvenih prostorih pri „Guzitu“. Začetek je točno ob 2. uri popoldne. Dnevni red je: Imenovanje častnih udov. K temu vabi najljubše vse ude

Odbor.
— (Prerana zima.) Iz Pohorja pri Slovenskej Bistrici se nam piše 5. t. m.: Jeseni nas je dež motil pri delu, posebno v branji; zdaj pa sneg na debelo zemljo pokriva, da ubogi kmetovalec ne more spravljati jesenskih pridelkov, krompirja, repe, korenja; tudi stelja je vsa pod snegom, drva pa še v hosti. Hudo skrbi kmeta, kako če rediti brez klaje svinje, in s čem živini nastiljati.

Razne vesti.

* (Sneg.) Na Dunaji je te dni padel tako debel sneg, da je polomil drevje, telegrafne štange, utrl okna in strehe. Strašno je skode.

* (Vihar na morji) je bil zadnje soboto na dalmatinskej meji tako silen, da so tri ladije utonile blizu Spljeta, namreč „Znamibog“, „Milena“ in „Generoso“.

Tuji.

5. novembra:

Evropa: Rakič iz Beljaka.
Pri Slonu: Lach iz Bosne. — Demberger iz Trsta. — Gollič iz Novega mesta. — Ribek, Tissen iz Dunaja.
Pri Maliču: Urbančič iz Dvora. — Lehm iz Dunaja. — Globočnik iz Železnikov. — Wolker iz Reke. — Dr. Schlosser iz Dunaja.
Pri bavarskem dvoru: Benigar iz Trsta. — Gulič iz Sežane. — Zog iz Kranja. — Bavdek iz Ljubljane. — Steidast iz Štajera.

Zahvala.

Podpisani Matija Klama, črevljar na Vrhniki, izreka vsem dobrotnikom, ki so njegovo, vsled zadnjega groznega požara na Vrhniki v črne razvaline izpremenjeno hišo z dobrotami in blagimi darili na novo postavili, ter potem, (ker nij bil zavarovan proti nesreči ognja) njemu drago zavetje, kakor tudi vero do usmiljenih ljudi in bratovske ljubezni njegovemu sreču ohranili — najiskrenejšo in srčno zahvalo. (375)

Matija Klama.

Listnica opravišstva. G. St. v S. pri Ajdovščini. Sedaj je plačano do 30. sept. 1878.

Karel S. Till

trgovstvo s knjigami in papirjem, pod Trančo št. 2, zaloga vseh potrebštin za urade in kupčijstvo 3, zaloga navadnega, pisemskega in zavijalnega papirja. Vse potrebštin za merjevce (inženirje), slikarje in risarje. Najnovejše v konfekciji za papir. Zapisovalne in opravilne knjige. Izdeljujejo se tudi monogrami na pisemski papir, vizitne karte in pisemske zavitke. (158—104)

C. Stadler,

slikar deželnega gledališča v Ljubljani, priporoča se p. n. občinstvu, osobito kazinam, čitalnicam in bralnim društvom za izdelavanje odrov za domača gledališča, venke ali majhene, po najnižjej ceni. Izdelujejo se tudi posamezne dekoracije. Isti prevzemlje tudi vsa dela spadajoča v široko barvanja sob, ter je porok za okusno, hitro, t. ajno in ceno izvršenje. Preskrbujejo se tudi cerkvene slikarije.

Prijaznih naročil prosi

(372—2)

C. Stadler,

v Ljubljani, na starem trgu št. 8.

Marko Wir empfehlen geschätzt.
als Bestes und Preiswürdigstes
Die Regenmäntel,
Wagendecken (Plachen), Betteinlagen, Zelstoffe
der k. k. pr. Fabrik
von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollergasse 2,
Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(19—104)

G. PICCOLI,

lekar v Ljubljani, na dunajski cesti „pri angelju“,

priporoča:

1. Tr. Rh. Comp. sploh imenovana

Franc-ova esenca,

izvrstno pomaga zoper vse notranje bolezni v želodcu, pri telesnih zaprtijah, hemoroidih itd. Ta tinktura se vsake družini najgorkeje priporoča, ker je uže veliko tisoč ljudem k zdravju pripomogla. Steklenica s podukom o rabi vred velja 10 kr.

2. Dr. Mora-ovo zdravilo zoper mrzlico pomaga pri tej bolezni neizmotljivo, steklenica velja 80 kr.

3. Malinčni sok (Himbeerabguss) iz domačih, gorskih malin, v steklenicah, ki drže 1 kilo — po 80 kr. — Temu, ki več kupi, še ceneje

4. Anaterinova ustna voda, steklenica velja 60 kr., in zobni prah, skatljica po 40 kr.

5. Prah za pokončanje bolh, škurkov in družega mrčesa iz pravih dalmatinskih rož, paket po 10 kr.

6. Homeopatična apoteka, popolnem uredjena po prof. Haagerju.

1 steklenica jagodic velja 10 kr.

1 steklenica tinkture velja 20 kr.

Vsako zdravilo se natanko po naročilu pripravi v zahtevanej stopni močno.

7. Dorsch — ribje olje, se rabi zoper škrofelje, škrofelnačne kostne bolezni, sušico, kašelj i. t. d., steklenica velja 60 kr., z železodoljom 1 gld.

Gospod G. Piccoli, lekarničar v Ljubljani.

Kašelj in teska sapa sta me hudo nadlegovala, zato sem po zdravnikovem nasvetu tri mesece zavžival Vaše Dorschevo ribje olje z železodoljom. — Uže po zavžitji nekoliko steklenic sem čutil veliko olajšanje, — zdaj pa se imam samo izvrstnej zdravilnej moči tega olja zahvaliti, da sem kašelj čisto odpravil, in svoje zdravje zopet zadobil. Zato morem to zdravilo očitno najgorkeje priporočiti.

V Ljubljani, dne 9. septembra 1878.

Janez Kilar, trnovski kaplan.

Pismena naročila z naslovom: G. Piccoli, lekarna v Ljubljani, se točno izvršujejo proti poštnemu povzetju. (337—12)